

פרק א': פרשנות

בחוק זה — .1

פרשנות

- (1) תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת מס הכנסה (להלן — הפקודה)¹, או בחוק מס שבת מקרקעין, התשכ"ג—1963² (להלן — חוק מס שבת), לפי הענין, וזולת אם יש בחוק זה הוראה מפורשת אחרת;
- (2) "חוק לעידוד השקעות" — חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט—1959³;
- (3) "חוק עידוד התעשייה" — חוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט—1969⁴;
- (4) "חוק לעידוד השכרת דירות" — חוק מס הכנסה (עידוד להשכרת דירות) (הוראת שעה ותיקוני חוק), התשמ"א—1981⁵;
- (5) "חוק השקעות משותפות" — חוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשכ"א—1961⁶;
- (6) "חוק הבנקאות (רישוי)" — חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א—1981⁷;
- (7) "שנת מס" — לרבות תקופת שומה מיוחדת;
- (8) "הכנסה חייבת" — לרבות שבת מקרקעין;
- (9) "נישום לענין חוק זה" —

(א) נישום שהוא חבר-בני-אדם או שותפות כמשמעותה בסעיף 24(ב), למעט —

- (1) קרן להשקעות בנאמנות על פי חוק להשקעות משותפות;
- (2) חבר-בני-אדם שחל עליו סעיף 9(2) לפקודה;
- (3) חברה שביום הקובע נתקיימו בה כל אלה: כל מניותיה אינן נסחרות בבורסה, כל מניותיה הן בבעלותם של יחידים, כל נכסיה — למעט מזומנים ופקדונות במוסד כספי — הם ניירות ערך, אם היא אינה תובעת ניכוי ריבית ופחת וביקשה בכתב מפקיד השומה, תוך 60 ימים מיום פרסומו של חוק זה, שלא יראוה כנישום לענין חוק זה — לגבי כל שנת מס שבה כל הכנסותיה הן הכנסות לפי סעיף 2(4) לפקודה וריווח הון ממכירת ניירות ערך;

(ב) יחיד שיש לו הכנסה מעסק;

(10) "עסק" — לרבות משלח יד;

(11) "נישום זכאי" — נישום לענין חוק זה, המגהל את פנקסיו בשיטה הכפולה והדרו"ח שלו לפי סעיף 131 לפקודה מבוסס עליהם;

* נתקבל בכנסת ביום כ"ג באב התשמ"ב (12 באוגוסט 1982); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 1548, התשמ"א, עמ' 416.

1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.
2 ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.
3 ס"ח התשי"ט, עמ' 234.
4 ס"ח התשכ"ט, עמ' 232.
5 ס"ח התשמ"א, עמ' 68.
6 ס"ח התשכ"א, עמ' 64.
7 ס"ח התשמ"א, עמ' 232.

- (12) "ריבית" — לרבות הפרשי הצמדה ;
- (13) "הון עצמי" — כאמור בתוספת הראשונה, על סייגיה ;
- (14) "נכסים מוגנים" — כאמור בתוספת השניה ;
- (15) "נכסים בלתי מוגנים" — נכסים שאינם נכסים מוגנים ;
- (16) "ניירות ערך נסחרים בלתי מוגנים" — ניירות ערך הנסחרים בבורסה — לרבות נייר ערך חוץ מוכר כמשמעותו בפסקאות (2) ו-(3) להגדרת נייר ערך חוץ מוכר שבסעיף 5(ב) להיתר הפיקוח על המטבע, התשל"ח-1978 * — ותעודות השתתפות כמשמעותן בחוק השקעות משותפות, למעט איגרות חוב בידי מוסדות כספיים אשר ההשקעה בהן ניתנת להפחתה מחובת הנזילות על תכניות חסכון, על פי הוראות בנק ישראל (נכסים נזילים), התשל"א-1971 * ;
- (17) "בורסה" — בורסה לניירות ערך שאושרה לענין חוק השקעות משותפות וכן בורסה לניירות ערך במדינת חוץ שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת ;
- (18) "מניות" — לרבות זכויות למניות ופרמיות על מניות ;
- (19) "תוספת להון העצמי" —

(א) סכומים שנתקבלו במהלך שנת המס ממימושם של נכסים מוגנים המפורטים להלן, שנרכשו לפני תחילת שנת המס, לאחר הפחתת ההוצאות שהוצאו בקשר למימושם במהלך שנת המס ולאחר הפחתת המס החל עליהם :

- (1) ניירות ערך שאינם נסחרים בבורסה ;
- (2) מקרקעין שהריווח ממכירתם בידי הנישום אינו חייב במס לפי סעיף 2(1) לפקודה ;
- (3) כלי רכב, כלי שיט וכלי טיס ;
- (ב) סכומים שנתקבלו במהלך שנת המס ממימושם של נכסים מוגנים המפורטים להלן :
- (1) השקעה בהון השותפות ;
- (2) פקדונות במטבע חוץ ;
- (ג) הגדלת הון :

- (1) בחברה — כל תמורה שקיבלה במזומן בעד איגרות חוב או שטרי הון שהנפיקה ושהם בגדר הון עצמי, וכל תשלום שקיבלה במזומן בעד מניות שהוקצו עד תום שנת המס, וכן איגרות חוב או שטרי הון הניתנים להמרה במניות, שאינם בגדר הון עצמי, והומרו במניות, לפי מחיר העלות בתוספת הריבית שנצברה עליהם עד יום ההמרה ולא שולמה, ובלבד שנרשמה כהוצאה בספרי החברה ;
- (2) ביחיד ובשותפות — הגדלת הון בכל דרך שהיא, למעט דרך שיערוך נכסים ולמעט מתוך רווחים שנצברו במשך השנה ;
- (ד) לענין חישוב התוספת להון העצמי, יצורפו הסכומים שבפסקאות משנה

8 ק"ת התשל"א, עמ' 1006; התשמ"ב, עמ' 638.
9 ק"ת התשל"א, עמ' 690; התשמ"ב, עמ' 987.

(א) עד (ג) שנתקבלו בכל אחד מחדשי שנת המס כשהם מוכפלים במספר החדשים שמתום החודש שבו נתקבלו ועד תום שנת המס ומחולקים ב-12;

(20) "גריעה מההון העצמי" —

(א) סכומים שהוצאו במהלך שנת המס להשקעה בנכסים מוגנים המפורטים להלן שלא נמכרו במהלך שנת המס:

(1) גיירות ערך שאינם נסחרים בבורסה;

(2) מקרקעין, כולל מקרקעין שהריווח ממכירתם, בידי הנישום, חייב במס לפי סעיף 12(1) לפקודה;

(3) כלי רכב, כלי שיט וכלי טיס;

(ב) סכומים שהוצאו במהלך שנת המס להשקעה בנכסים מוגנים המפורטים להלן:

(1) השקעה בהון השותפות;

(2) פקדונות במטבע חוץ;

(ג) דיבידנד, לרבות דיבידנד שחולק מתוך רווחי חברה משפחתית, ששולם במהלך שנת המס שלא מתוך הפרשה מרווחים שנעשתה לתשלומו לפני תחילתה של שנת המס;

(ד) סכום ששולם לחבר בחבר-בני-אדם בשל חלוקת הנכסים בעקבות פירוקו;

(ה) הקטנת הון בכל דרך שהיא;

(ו) לענין חישוב הגריעה מההון העצמי יצורפו הסכומים שבפסקאות משנה (א) עד (ה) שהוצאו או שולמו בכל אחד מחדשי שנת המס כשהם מוכפלים במספר החדשים שמתחילת החודש שבו הוצאו או שולמו ועד תום שנת המס ומחולקים ב-12;

(21) "מרכיבים חיוביים" — ההון העצמי, כשהוא בסכום חיובי, והתוספת להון העצמי;

(22) "מרכיבים שליליים" — ההון העצמי, כשהוא בסכום שלילי, הנכסים המוגנים והגריעה מההון העצמי;

(23) "שחיקת הון עצמי" — הסכום שבו עולה סך כל המרכיבים החיוביים על סך כל המרכיבים השליליים;

(24) "ניכוי לשמירת ההון" — סכום השווה לשחיקת ההון העצמי כפול בשיעור עליית המדד בשנת המס שבה נוצרה שחיקת ההון;

(25) "תיסוף הון" — הסכום שבו עולה סך כל המרכיבים השליליים על סך כל המרכיבים החיוביים;

(26) "סכום מוסף" — סכום השווה לתיסוף ההון כפול בשיעור עליית המדד בשנת המס שבה נוצר תיסוף ההון;

(27) "מילוות חובה" — כל עוד אינם נסחרים בבורסה, ולרבות מילוות מרצון על פי חוק מילוות מלחמה ומימון רכש, התשל"ד—1973¹⁰;

10 ס"ח התשל"ד, עמ' 3.

- (28) "הוצאות מימון" — הוצאות הריבית המותרות בניכוי על פי כל דין, בניכוי ההכנסות מריבית החייבות במס על פי כל דין ;
- (29) "פחת" — כמשמעותו בסעיף 21 לפקודה, לרבות כל סכום שהופחת מהכנסה כשהוא מחושב כשיעור מהמחיר המקורי של הנכס, ולמעט תוספת פחת, ניכוי התחלתי וניכוי נוסף על פי כל דין ;
- (30) "נכס הון" — נכס שעל מכירתו חל חלק ה' לפקודה או חוק מס שבח ;
- (31) "מדד" — מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ;
- (32) "שיעור עליית המדד", בתקופה פלונית — ההפרש שבין המדד שהתפרסם לאחרונה לפני תחילת התקופה (להלן — מדד יסודי) לבין המדד שהתפרסם לאחרונה לפני תום התקופה, מחולק במדד היסודי ;
- (33) "סכום מתואם", שלא לענין הכנסה מתואמת — סכום כלשהו בתוספת אותו סכום כשהוא מוכפל בשיעור עליית המדד ;
- (34) "שער חליפין" — השער היציג של הדולר של ארצות-הברית של אמריקה שקבע בנק ישראל לאחרונה לפני מועד פלוני, או שער החליפין הרשמי של הדולר שחל במועד פלוני, לפי הענין ;
- (35) "מוסד כספי" —
- (א) כמשמעותו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו—1975¹¹, למעט מבטח ;
- (ב) מי שהכנסה מריבית בידיו היא הכנסה לפי סעיף 1(2) לפקודה ועיקר הכנסתו היא הכנסה כאמור ;
- (36) "מבטח" — כמשמעותו בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א—1981¹² ;
- (37) "בנק למשכנתאות" — בעל רשיון בנק למשכנתאות לפי חוק הבנקאות (רישוי), שעיקר עסקיו מתן הלוואות לרוכשי דירות או לבוני דירות ;
- (38) "בנק למימון השקעות" — בעל רשיון בנק למימון השקעות לפי חוק הבנקאות (רישוי) ;
- (39) "היום הקובע" — יום תחילת שנת המס 1982.

פרק ב': שיטת שימור ההון של נישום זכאי

2. בקביעת הכנסתו החייבת של נישום זכאי יובאו בחשבון הניכויים על פי סעיפים 3 ו-4, קיזוזו או הגדלת ההכנסה החייבת על פי סעיף 5, הניכוי לפי סעיף 6, תיאום ההפסדים על פי סעיף 7 וחישוב ריווח ההון על פי סעיף 8 (להלן — מכלול שיטת שימור ההון).
3. (א) לענין סעיף זה, "הכנסה מתואמת" — הכנסה חייבת של נישום זכאי כפי שהיא עולה מספרי העסק שלגביו מופעל מכלול שיטת שימור ההון, לפני קיזוז הפסדים, למעט החלק מריווח ההון או השבח שהוא סכום אינפלציוני והסכום המוסף על פי סעיף 5, ולפני הניכוי על פי סעיף זה, ובלבד —

מכלול שיטת
שימור ההון

ניכוי לשמירת
ההון

11 ס"ח התשל"ו, עמ' 52.
12 ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

(1) שכאשר ניכוי שיש להפחיתו מהכנסה חייבת מחושב כשיעור מההכנסה החייבת, הוא יחושב לענין זה לפני הניכוי על פי סעיף זה ;

(2) שפרטי ההכנסה המתואמת והסכומים שיש להפחיתם מההכנסה המתואמת לא יעלו על מה שהוצהר לגביהם בדו"ח על פי סעיף 131 לפקודה, לרבות דו"ח שתיקן הנישום ביוזמת עצמו או — לאחר שהחלו הליכי שומה שאינה שומה עצמית — מששוכנע פקיד השומה שנפלה בו טעות והתיר לנישום לתקנו.

(ב) בקביעת הכנסתו החייבת של נישום זכאי שהיתה לו בשנת מס פלונית שחיקת הון עצמי, יותר לו ניכוי לשמירת ההון, ובלבד שלא ינוכה בשנת מס אחת סכום העולה על הכנסתו המתואמת בניכוי ההפסדים הניתנים לקיזוז או על השיעור שלהלן, לפי הגמוך שביניהם :

(1) כשהוא מוסד כספי כמשמעותו בפסקה (א) להגדרת מוסד כספי, למעט מי שפסקה (2) להלן חלה עליו — 20% מהכנסתו המתואמת ;

(2) כשהוא בנק למשכנתאות, בנק למימון השקעות, חבר בורסה שאינו תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), או מבטח — 50% מהכנסתו המתואמת ;

(3) כשהוא חברה שאינה גוף כאמור בפסקה (1) ומוסד כספי או מבטח שולט בה — 50% מהכנסתה המתואמת ; לענין זה, "שליטה" — כמשמעותה בסעיף 25 לפקודה, גם אם היא מתקיימת רק באחד מימות השנה ;

(4) כשהוא חברה שביום הקובע היתה חברה ציבורית להשקעות כמשמעותה בצו מס הכנסה (דיבינדנד מהכנסה מועדפת), התשכ"ד—1963¹⁸, וחבר-בני-אדם אינו שולט בה, מרבית נכסיה הם ניירות ערך והיא אינה תובעת הוצאות לפי סעיף 17(1) לפקודה, אם הודיעה על כך בכתב לפקיד השומה תוך 60 ימים מיום פרסומו של חוק זה — 100% מהכנסתה המתואמת ; לענין זה —

"שליטה" — החזקה, במישרין או בעקיפין, ב-10% לפחות מאחת מהזכויות בחברה כאמור בהגדרת שליטה שבסעיף 25 לפקודה ;

"חבר-בני-אדם" — למעט חברה ציבורית להשקעות כאמור שמרבית נכסיה הם ניירות ערך ואינה תובעת הוצאות לפי סעיף 17(1) לפקודה ;

(5) כשהוא כל אדם אחר — 50% מהכנסתו המתואמת, ואולם אם היתה לו בשנת המס הכנסה משינוי ערך, כאמור בסעיף 20, של איגרות חוב נסחרות בבורסה שהונפקו בידי המדינה או בערבותה או של תעודות השתתפות כמשמעותן בחוק השקעות משותפות, שעל פי התשקיף שהוציאה לציבור התחייבה להשקיע לפחות 75% מנכסיה באיגרות חוב של המדינה ומילאה את התחייבותה האמורה — לא יעלה הניכוי לשמירת ההון באותה שנה על הצירוף של שני סכומים אלה :

(א) סכום שינוי הערך של איגרות החוב ותעודות ההשתתפות כאמור ;

(ב) סכום השווה ל-50% מהכנסתו המתואמת לאחר שהופחת ממנה הסכום של שינוי הערך כאמור בפסקת משנה (א).

(ג) אם הכנסתו המתואמת לאחר קיוויו הפסדים של נישום זכאי, כללה הכנסות שחלים עליהן שיעורי מס שונים, ינוכה מכל אחד מסוגי ההכנסות האמורים חלק יחסי מהניכוי לשמירת ההון, כיחס של כל אחד מהם לכלל ההכנסה המתואמת.

(ד) סכום הניכוי לשמירת ההון שאינו ניתן לניכוי בשנת מס אחת יועבר לשנים הבאות בזו אחר זו כשהוא מתואם לפי שיעור עליית המדד בשנת המס שאליה הועבר ויווסף לניכוי לשמירת ההון או יופחת מהסכום המוסף, לפי הענין, ובלבד שלא ינוכה בשנת מס אחת סכום העולה על הנמוך מבין שני אלה:

(1) ההכנסה המתואמת בניכוי ההפסדים הניתנים לקיוויו;

(2) השיעור האמור בסעיף קטן (ב) מההכנסה המתואמת, בתוספת החלק מסכום הניכוי לשמירת ההון המצטבר המועבר משנים קודמות, שלא נוכה בהיותו עודף על הסכום שהותר בניכוי, עד לשליש מהסכום המועבר כאמור.

ניכוי בשל פחת
על נכסים
מוגנים

4. נישום זכאי שיש לו בשנת מס פלונית נכס מוגן שאינו בנין שחל עליו חוק לעידוד השקרת דירות ואינו רכב פרטי כמשמעותו בתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב), התשל"ה-1975¹⁴, והוא זכאי בשלו לפחת, יחולו לגביו הוראות אלה:

(1) על אף האמור בסעיף 21 לפקודה, יכלול המחיר המקורי לענין חישוב הפחת לנכס שנרכש או שנעשתה בו השבחה, בתקופת תחולתו של חוק זה, את הסכומים שהוציא הנישום בשל ההשקעה בנכס או בהשבחתו, למעט סכומי מחיר הקרקע, כשהם מתואמים לפי שיעור עליית המדד מתחילת החודש שבו הובאה בחשבון ההוצאה שהוצאה לענין חישוב הגריעה מההון העצמי עד תחילת החודש שבו החל השימוש בנכס בייצור ההכנסה;

(2) בקביעת הכנסתו החייבת יובא בחשבון ניכוי בסכום השווה לסכום הפחת לאותה שנת מס כפול בשיעור עליית המדד בתקופה שמיום שבו החל השימוש בנכס בייצור ההכנסה או מהיום הקובע, לפי המאוחר, ועד תום שנת המס; ובלבד שאם הוכיח להנחת דעתו של פקיד השומה כי בתקופה של שלוש שנים שקדמו ליום הקובע לא תבע הוצאות ריבית, יחושב שיעור עליית המדד מיום רכישת הנכס, אך לא מלפני יום 1 באפריל 1974.

הדיון לענין
תיסוף ההון

5. (א) נישום זכאי שהיה לו בשנת מס פלונית תיסוף הון, יחולו לגביו הוראות אלה:

(1) הסכום המוסף יקוּוּו כנגד הסכומים שלהלן לפי סדר רישומם:

(א) הפסדים משנים קודמות הניתנים לקיוויו על פי הפקודה, כשהם מתואמים על פי סעיף 7;

(ב) הוצאות מימון;

(ג) הניכוי בשל פחת על פי סעיף 4;

(ד) הסכומים האינפלציוניים לפי חלק ה' לפקודה או לפי פרק חמישי לחוק מס שבח והסכום האינפלציוני על פי סעיף 8 — שיראו אותם, עד גובה הסכום שיקוּוּו, כריווח הון ריאלי;

(ה) יתרת הפסדים הניתנים לקיוויו שנוצרו בשנת המס לאחר הקיוויו כאמור בפסקאות משנה (ב) עד (ד);

14 ק"ת התשל"ה, עמ' 2402.

(2) היתרה לאחר קיוזום כאמור בפסקה (1) עד לגובה סכום הכנסה פטורה מנכסים מוגנים, תחוייב במס, כאילו היתה הכנסה מעסק, בין שהכנסה הפטורה מדווחת בעת המימוש ובין שהיא מדווחת על בסיס צבירה;

(3) על אף האמור בפסקאות (1) ו-(2) רשאי הנישום להוסיף את הסכום המוסף, כולו או חלקו, להכנסתו החייבת, ויראוהו לענין זה כהכנסה מעסק.

(ב) הסכום המוסף, כולו או חלקו, שלא הוסף להכנסה ולא קוזו כאמור בסעיף קטן (א), יועבר לשנים הבאות בזו אחר זו כשהוא מתואם לפי שיעור עליית המדד בשנה שאליה הועבר וייוסף לסכום המוסף או יופחת מסכום הניכוי לשמירת ההון, לפי הענין, ובלבד ששליש מהסכום המוסף המצטבר המועבר משנים קודמות שלא קוזו ולא הופחת מהניכוי לשמירת ההון, ייוסף להכנסה מעסק.

6. מהכנסתו החייבת של נישום זכאי ינוכה שיעור כמפורט להלן מהכנסתו המתואמת כמשמעותה בסעיף 3 לפני הניכוי על פי סעיף זה אך לאחר קיוזום הפסדים ולאחר שהופחת ממנה הניכוי לשמירת ההון לאותה שנה במלואו או לאחר שהוסף לה הסכום המוסף לאותה שנה במלואו, לפי הענין: בחבר-בני-אדם — 5%, וביחיד — 25%.

ניכוי מיוחד

7. (א) הפסדים משנים קודמות הניתנים לקיוזום על פי הפקודה, וחלק ההפסדים הניתנים לקיוזום על פי סעיף 36 לחוק עידוד התעשייה, יתואמו בשנה שאליה הועברו לפי שיעור עליית המדד באותה שנה; לענין זה יראו הפסדים שנוצרו לפני היום הקובע כאילו נוצרו בשנת המס שלפניו.

תיאום הפסדים

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) לא יתואמו הפסדים שנוצרו לחברה תעשייתית בשנים שבהן ניכתה מהכנסתה ניכוי בשל מלאי על פי סעיף 5א לחוק עידוד התעשייה, עד לסכום הניכוי בשל המלאי כאמור.

8. (א) במכירת נכס בלתי מוגן שהוא נכס הון יהיה ריווח ההון כולו ריווח הון ריאלי, על אף האמור בחלק ה' לפקודה, אולם כשהנכס נרכש לפני היום הקובע יופחת מריווח ההון הריאלי של הנכס הסכום האינפלציוני המתואם ליום הקובע; לענין זה, "סכום אינפלציוני מתואם ליום הקובע" — המחיר המקורי של הנכס או שווי הרכישה שלו, לפי הענין, כפול בשיעור עליית המדד מיום רכישתו ועד היום הקובע, בניכוי סכום הפחת שהיה ניתן לניכוי לפני היום הקובע כפול בשיעור עליית המדד בתקופה שמחצית תקופת הפחת ועד היום הקובע.

חישוב ריווח ההון והשבח

(ב) במכירת נכס הון בר פחת שהוא נכס מוגן יקוזו ההפסד הריאלי כנגד הסכום המוסף, ויתרה שלאחר קיוזום כאמור יראוהו כהפסד מעסק המתחלק בחלקים שווים ליתרת תקופת הפחת שהיתה נשארת לנישום אילולא נמכר הנכס — אך לא ליותר מחמש שנים, כשכל חלק מוכפל בשיעור עליית המדד בתקופה שמתום שנת המס של המכירה עד תום שנת המס שאליה הועבר; לענין זה, "הפסד ריאלי" — הסכום שבו נמוך ריווח ההון או השבח מסכום השווה ליתרת המחיר המקורי או ליתרת שווי הרכישה של הנכס, לפי הענין, למעט מחצית הוצאות ההחזקה שלא הותרו בניכוי ולמעט יתרת הוצאות השבחה, כפול בשיעור עליית המדד מהיום הקובע או מיום הרכישה, לפי המאוחר, ועד ליום המכירה, בתוספת יתרת הוצאות כל השבחה כפול בשיעור עליית המדד מהיום הקובע או מיום גמר ההשבחה, לפי המאוחר, ועד ליום המכירה.

9. הוראותיו של פרק זה באות להוסיף על האמור בפרק ב' ולא לגרוע ממנו.

10. נישום זכאי שהוא מוסד כספי יחולו לגביו הוראות אלה:

(1) נקבעה לגביו שיטת חיוב במס לגבי ריבית על מילווות מועדפים, שלא על בסיס צבירה, יפחית מההון העצמי שלו סכום השווה ליתרת ההכנסה מריבית שנצברה עד תום שנת המס הקודמת ולא נכללה בהכנסה החייבת עד המועד האמור;

(2) נקבעה לגביו שיטה לפריסה וחיוב במס של הכנסות ממילווות חובה (להלן בסעיף זה — שיטת החיוב), יופחת מסכום הנכסים המוגנים שהם מילווות חובה, כפי שהוא רשום במאזן לתום שנת המס הקודמת, סכום השווה להכנסה ממילווות חובה שטרם נפרדו עד תום שנת המס הקודמת אשר נכללה בהכנסתו החייבת בשנות המס שעד לתום שנת המס הקודמת;

(3) במימוש מילווות חובה יופחת מסכום הריווח שדיווח עליו המתחייב במס על פי שיטת החיוב שנקבעה, אותו חלק מסכום הריווח כאמור שנצבר מן היום הקובע עד תום החודש שבו נעשה המימוש;

(4) הוראות סעיף 19 לא יחולו על הלוואות שנתן המוסד הכספי במהלך הרגיל של עסקו, למעט הלוואות שנתן לחברה שבשליטתו או לאדם שמחוץ לישראל; לענין זה, "שליטה" — 25% לפחות מכוח הצבעה או מהזכות לרווחים, גם אם היא מתקיימת רק באחד מימות השנה;

(5) ניירות ערך סחירים בלתי מוגנים שהיו ברשותו של המוסד הכספי לפני יום 1 באפריל 1982, יחולו לגביהם הוראות סעיף 20 למעט סעיף קטן (ה) שבו וכן הוראות אלה:

(א) בשנת המס 1982 יכלול המוסד הכספי בהכנסתו החייבת את סכום ההפרש שבין הערך כפי שהוא רשום במאזן לתום שנת המס 1981 של איגרות החוב שאינן מילווות חובה, ושל כל נייר ערך אחר שההכנסה ממנו מדווחת על בסיס צבירה, או של העלות שלהן אם נרכשו לאחר תום שנת המס האמורה ולא נמכרו לפני יום 1 באפריל 1982, לבין הערך הריאלי שלהם ביום 31 במרס 1982; לענין זה, "ערך ריאלי" — ערך העלות בתוספת ריבית שנצברה עד יום 31 במרס 1982;

(ב) מימש המוסד הכספי איגרות חוב שאינן מילווות חובה, או נייר ערך אחר שההכנסה ממנו מדווחת על בסיס צבירה, אחרי יום 31 במרס 1982, יכלול בהכנסתו החייבת בשנת המס שבה היה המימוש את סכום ההפרש שבין ערכם הריאלי ביום 31 במרס 1982 לבין ערכם לפי מחירי הבורסה ביום האמור; לענין זה, "ערך ריאלי" — כמשמעותו בפסקת משנה (א);

(ג) מימש המוסד הכספי מניות או ניירות ערך אחרים שההכנסה מהם מדווחת בזמן המימוש או תעודות השתתפות כמשמעותן בחוק השקעות משותפות, יכלול בהכנסתו החייבת את סכום ההפרש שבין ההכנסה הכוללת שהופקה מעסקת המימוש לבין הסכום שחוייב במס לגביהם בשל שינוי הערך כאמור בסעיף 20(א);

(ד) ההפרש המתווסף להכנסה החייבת לפי פסקה זו יכול שיהיה חיובי ויכול שיהיה שלילי;

(6) מוסד כספי כמשמעותו בפסקה (א) להגדרת מוסד כספי, שהיה לו תיסוף הון בשנת מס פלוגית, יראו את הסכום המוסף לענין קביעת הכנסתו החייבת, כהכנסה מעסק;

(7) מוסד כספי שמכר נכס מוגן שהריווח ממכירתו הוא הכנסה בידו לפי סעיף 2(1) לפקודה, יפחית מהריווח סכום השווה לעלות הנכס כפול בשיעור עליית המדד בתקופה שמן היום הקובע או מיום הרכישה של הנכס, לפי המאוחר, עד תום החודש שבו נמכר, ובלבד שהסכום שיופחת לא יעלה על סכום הריווח; סכום שהופחת כאמור יהיה חייב במס בשיעור של 10%;

(8) האמור בסעיף זה אין בו כדי לשנות את הדין החל על החיוב במס של הריווח שנצבר בידי מוסד כספי מגיירות ערך אלה:

(א) מילוות חובה;

(ב) איגרות חוב נסחרות בבורסה אשר ההשקעה בהן ניתנת להפחתה מחובת הגזילות על תכניות חסכון, על פי הוראות בנק ישראל (בכסים גזילים), התשל"א—1971;

(ג) איגרות חוב שאינן נסחרות בבורסה ואינן מילוות חובה;

(ד) מגיות שליטה כאמור בסעיף 20(ג).

11. מוסד כספי שהוא בנק למשכנתאות שלפני היום הקובע נקבעה לגביו שיטת פריסה וחיוב במס של הכנסות מהפרשי הצמדה מצטברים על מילוות שאינם מילוות חובה, יחולו עליו, בנוסף להוראות סעיף 10, גם הוראות אלה:

הוראות מיוחדות לגבי בנק למשכנתאות שנקבעה לו שיטת פריסה להפרשי הצמדה

(1) הפרשי ההצמדה האמורים שהצטברו עד תום שנת המס 1981 ייכללו בהכנסתו החייבת בשנות המס שאליהן מיוחסת ההכנסה בהתאם לשיטת הפריסה;

(2) מההון העצמי שלו יופחת בתחילת כל שנת מס סכום השווה להפרשי ההצמדה האמורים שהצטברו עד לתום שנת המס 1981 ולא נכללו בהכנסתו החייבת עד המועד האמור;

(3) הפרשי ההצמדה האמורים שנצברו בתקופת תחולתו של חוק זה ייכללו בהכנסתו בשנת המס שבה נצברו.

12. נישום זכאי שהוא מבטח, יחולו לגביו הוראות אלה:

הוראות לגבי חברות ביטוח

(1) מההון העצמי שלו יופחתו סכומים אלה:

(א) הוצאותיו ברכישת ביטוחי חיים, שתבע את ניכויין לענין קביעת הכנסתו החייבת ולא הופחתו עד תום שנת המס הקודמת מהריווח לענין קביעת ההון העצמי;

(ב) הפרשי הצמדה, למעט הפרשי הצמדה על מילוות חובה, שנכללו בהון העצמי בתום שנת המס 1981 ולא נכללו בהכנסה החייבת בשנות המס שלפני שנת המס 1982;

הוצאות רכב), התשל"ה—1975, ואין זכות לרכישתם הכרוכה בהשכרתם, יראום כנכס בלתי מוגן ואת הריווח ממכירתם יראו כהכנסה מעסק;
(2) נכסים מושכרים אחרים יראום כנכסים מוגנים והנישום יהיה זכאי לגביהם לניכוי בשל פחת לפי סעיף 4.

14. (א) נמכרו מקרקעין שהם מלאי עסקי, יחולו בשנת המס שבה נכללה ההכנסה ממכירתם בדו"ח שהגיש הנישום על פי סעיף 131 לפקודה (להלן — שנת מכירת הנכס), הוראות אלה:

(1) במכירתו של מגרש פנוי או בנין — ייווסף לעלות המגרש סכום השווה לעלות המגרש כפול בשיעור עליית המדד מן היום הקובע או מיום רכישת המגרש, לפי המאוחר, עד תום שנת מכירת הנכס (להלן — סכום התיאום של המגרש);

(2) על אף האמור בפסקה (1), במכירתו של בנין שנתקיימו בו שני התנאים שלהלן, בחישוב סכום התיאום של המגרש, במקום היום הקובע יבוא 1 באפריל 1974:

(א) הוכח על פי אישור מכון התקנים שיציקת התקרה הראשונה נעשתה לאחר 1 באפריל 1981;

(ב) הבנין חובר לרשת החשמל לפני תום ארבע שנים מן היום הקובע, ואולם רשאי הנציב להאריך את התקופה האמורה אם ראה שיש לכך סיבות מוצדקות;

(3) נוכח הנציב שהבניה הופסקה לתקופה של יותר משישה חדשים בשנת המס או משישה חדשים רצופים בשתי שנות מס, או שהיא נמשכת בקצב שכמוהו מבחינה מהותית כהפסקת הבניה בתקופה כאמור, והכל מטעמים שאינם עסקיים, רשאי הוא לקבוע שהוצאות הבניה שהוצאו יהיו נכס מוגן, החל מתחילת שנת המס שלאחר שנת המס שאליה מתייחסת קביעתו; על קביעתו של הנציב ניתן לערער כאילו היתה צו לפי סעיף 152(ב) לפקודה;

(4) במכירת בנין שהוצאות בנייתו היו לנכס מוגן על פי פסקה (3) יחולו הוראות אלה:

(א) לגבי המגרש יחולו הוראות פסקה (1);

(ב) לגבי הוצאות הבניה — ייווסף לסכום הניכוי לשמירת ההון או יופחת מהסכום המוסף, לפי הענין, סכום השווה להוצאות הבניה המצטברות כפול בשיעור עליית המדד בתקופות כמפורט להלן:

(1) לגבי הוצאות שהוצאו לפני שהוצאות הבניה היו לנכס מוגן — בתקופה שמתחילת שנת המס שבה היו הוצאות הבניה לנכס מוגן עד תום שנת מכירת הנכס;

(2) לגבי הוצאות שהוצאו לאחר שהוצאות הבניה היו לנכס מוגן — בתקופה שמתחילת שנת המס שלאחר הוצאתן עד תום שנת מכירת הנכס.

(ב) דיווח הנישום על מכירת חלק מהמקרקעין, יחולו הוראות סעיף קטן (א) לגבי חלק יחסי מהמקרקעין, כיחס שטח החלק שעל מכירתו דיווח לשטח הכולל של המקרקעין

(2) אם אחרי היום הקובע פדה מילווה חובה שההכנסה עליו חוייבה במס, יוסיף למחיר העלות של המילווה, לענין קביעת הכנסתו החייבת בשנת המס שבה נפדה, סכום השווה לערכו כפי שהוא רשום במאזן לתום שנת המס 1981, כפול בשיעור עליית המדד מן היום הקובע עד תום החודש שבו נפדה;

(3) לגבי ניירות ערך סחירים בלתי מוגנים שהיו ברשותו לפני יום 1 באפריל 1982, יחולו הוראות סעיף 20 למעט סעיף קטן (ה) שבו וכן הוראות אלה:

(א) בשנת המס 1982 יכלול המבטח בהכנסתו החייבת את סכום ההפרש שבין הערך, כפי שהוא רשום במאזן לתום שנת המס 1981, של איגרות החוב שאינן מילווה חובה ושל כל נייר ערך אחר שההכנסה ממנו מדווחת על בסיס צבירה, או של העלות שלהם אם נרכשו לאחר תום שנת המס האמורה ולא נמכרו עד יום 31 במרס 1982, לבין הערך הריאלי שלהם כמשמעותו בסעיף 10(5)(א) ביום האמור;

(ב) מימש המבטח איגרות חוב שאינן מילווה חובה או נייר ערך אחר שההכנסה ממנו מדווחת על בסיס צבירה אחרי יום 31 במרס 1982, יכלול בהכנסתו החייבת לשנת המס שבה היה המימוש, את סכום ההפרש שבין ערכם הריאלי כמשמעותו בסעיף 10(5)(א) ביום 31 במרס 1982 לבין ערכם לפי מחירי הבורסה ביום האמור;

(ג) מימש המבטח מגיות או ניירות ערך אחרים שההכנסה מהם מדווחת בזמן המימוש, או תעודות השתתפות כמשמעותן בחוק השקעות משותפות, יכלול בהכנסתו החייבת את סכום ההפרש שבין ההכנסה הכוללת שהופקה מעסקת המימוש לבין הסכום שחוייב במס לגביהם בשל שינוי הערך כאמור בסעיף 20(א);

(ד) ההפרש המתווסף להכנסה החייבת לפי פסקה זו יכול שיהיה חיובי ויכול שיהיה שלילי;

(4) מבטח שהיה לו תיסוף הון בשנת מס פלונית, יראו את הסכום המוסף לענין קביעת הכנסתו החייבת, כהכנסה מעסק;

(5) מבטח שמכר נכס מוגן שהריווח ממכירתו הוא הכנסה בידו לפי סעיף 12(1) לפקודה, יפחית מהריווח סכום השווה לעלות הנכס כפול בשיעור עליית המדד בתקופה שמן היום הקובע או מיום הרכישה של הנכס, לפי המאוחר, עד תום החודש שבו נמכר, ובלבד שהסכום שיופחת לא יעלה על סכום הריווח; סכום שהופחת כאמור יהיה חייב במס בשיעור של 10%;

(6) האמור בסעיף זה אין בו כדי לשנות את הדין החל על החיוב במס של הריווח שנצבר בידי מבטח מניירות ערך אלה:

(א) מילווה חובה;

(ב) איגרות חוב שהונפקו כנגד פוליסות לביטוח חיים;

(ג) איגרות חוב שאינן נסחרות בבורסה ושאין מילווה חובה;

(ד) מגיות שליטה כאמור בסעיף 20(ג).

13. נישום זכאי שעיסוקו בשנת המס בעסק של השכרת נכסים, יחולו לגבי נכסיו המשמשים להשכרה הוראות אלה:

(1) נכסים שהם כלי רכב פרטיים כהגדרתם בתקנות מס הכנסה (ניכוי

כפי שהוא מפורט בהיתר הבניה שניתן לגביו על פי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה—
1965¹⁵, ואשר בעת הדיווח הושלמה כבר בנייתו, ובלבד ששטחי חניה שגמכרו לא ייכללו
לענין זה בשטח הנמכר.

(ג) על אף האמור בסעיף 85(ד) לפקודה, בנין שהפך ממלאי עסקי לבנין להשכרה
כמשמעותו בסעיף 53א לחוק לעידוד השקעות, יראוהו כנמכר בסכום העלות בחוספת
סכומי הוצאות הבניה בכל אחת משנות המס שבהן הוצאות הבניה היו נכס בלתי מוגן,
כשהן מוכפלות בשיעור עליית המדד מתחילת שנת המס שבה הוצאו עד תחילת שנת
המס שבה היו לנכס מוגן; הסכום המתוסף לעלות המכירה, יראוהו כהכנסה מעסק בשנת
המס שבה הפך הבנין ממלאי עסקי לבנין להשכרה כאמור.

(ד) מתן אישור לבנין כבנין להשכרה לפי חוק לעידוד השקעות, יראוהו כהפיכת
הבנין לנכס מוגן בתחילת שנת המס שבה ניתן האישור.

פרק ד': הוראות מיוחדות לפי ניהול הפנקסים

15. (א) נישום לענין חוק זה הרשאי לנהל את פנקסיו בשיטה חד-צדדית והוא מנהלם
בשיטה האמורה —

(1) אם פנקסיו קבילים, יחולו לגביו הוראות פרט (א) או (ב), לפי בחירתו
שהודיע עליה לפקיד השומה כאשר הגיש את הוד"ח לשנת המס 1982 לפי
סעיף 131 לפקודה, ובלבד שלא יוכל לחזור בו מבחירתו בתקופת תחולתו
של חוק זה והיא תחול על כל נכסיו, ואם לא הודיע על בחירתו כאמור
יראו כאילו בחר שיחולו לגביו הוראות פרט (א):

(א) (1) יותר לו ניכוי בשל פחת על פי סעיף 4 הן בשל נכסים
מוגנים והן בשל נכסים בלתי-מוגנים בני פחת;

(2) ריבית ששילם על הלוואה או אשראי תותר בניכוי אם הוכח
להנחת דעתו של פקיד השומה שהלוואה או האשראי שימשו
למימון הוצאות שוטפות המותרות בניכוי או לרכישת נכסים בלתי
מוגנים שאינם בני-פחת;

(3) לגבי הלוואה או אשראי שהוכח להנחת דעתו של פקיד
השומה ששימשו לרכישת נכסים מוגנים, או נכסים בלתי מוגנים
בני-פחת, יותר לניכוי סכום השווה ל-20% בלבד מסכום הריבית
שהיתה מותרת בניכוי באותה שנה אילולא הוראה זאת;

(ב) (1) יותר לו ניכוי בשל פחת על פי סעיף 4 בשל נכסים מוגנים;

(2) ריבית ששילם על הלוואה או אשראי תותר בניכוי אם הוכח
להנחת דעתו של פקיד השומה שהלוואה או האשראי שימשו
למימון הוצאות שוטפות המותרות בניכוי או לרכישת נכסים
בלתי מוגנים;

(3) לגבי הלוואה או אשראי שהוכח להנחת דעתו של פקיד
השומה ששימשו לרכישת נכסים מוגנים, יותר לניכוי סכום השווה
ל-20% בלבד מסכום הריבית שהיתה מותרת בניכוי באותה שנה
אילולא הוראה זאת;

15 ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

(4) במכירת נכס הון בלתי מוגן יהיה ריווח ההון ריווח הון ריאלי, ואולם אם גרכש הנכס לפני היום הקובע יהיה הסכום האינפלציוני שווה לסכום האינפלציוני המתואם ליום הקובע, כהגדרתו בסעיף 8(א);

(2) אם פנקסיו נמצאו בלתי קבילים, לא יהא זכאי לניכוי בשל פחת לפי סעיף 4 ובמכירת נכס הון יראו את הסכום האינפלציוני שהצטבר מהיום הקובע כריווח הון ריאלי; אין בהוראה זו כדי לפגוע בהוראת כל דין הקובעת עיצום בשל אי ניהול פנקסים קבילים.

(ב) נישום לענין חוק זה הרשאי לנהל את פנקסיו בשיטה חד-צדדית והתחיל לנהלם בשיטה הכפולה בתחילת שנת מס מסויימת, ייחשב כנישום זכאי החל מאותה שנה ויחולו לגביו הוראות פרק ב' ובנוסף לכך יהא זכאי לתוספת ניכוי לשמירת ההון בסכום השווה ליתרת המחיר המקורי של נכסיו הבלתי מוגנים שהם בני-פחת כפול בשיעור עליית המדד מהיום הקובע או מיום רכישתם, לפי המאוחר, עד תחילת השנה שבה החל בניהול פנקסיו בשיטה הכפולה; נישום שבחר לנהל את פנקסיו כאמור וחזר לנהלם בשיטה חד-צדדית, יותר לו הניכוי בשל פחת לפי סעיף קטן (א)1(א) רק בשל התקופה המתחילה בשנת המס שבה חזר לנהלם בשיטה חד-צדדית.

החייבים לנהל
בשיטה הכפולה
ואינם מנהלים
כדין

16. נישום לענין חוק זה החייב לנהל את פנקסיו בשיטה הכפולה, לרבות שותפות שאילו היתה נישום לענין הפקודה היתה חייבת לנהל את פנקסיה כאמור —
(1) אם הוא מנהלם כך אך הם נמצאו בלתי קבילים, יחולו לגביו הוראות אלה:

(א) היתה לו שחיקת הון עצמי — הוא לא יהא זכאי באותה שנת מס לניכוי לשמירת ההון וסכום הניכוי יועבר לשנה הבאה בלא תיאום לעליית המדד;

(ב) היה לו תיסוף הון — יחול לגביו סעיף 5;

(ג) הוא לא יהא זכאי לתאם הפסדים שקיווום לא הותר;

(ד) סכום הניכוי לשמירת ההון או הסכום המוסף ייקבעו, לענין סעיף זה, לפי מיטב שפיטתו של פקיד השומה;

(2) אם למרות חובתו כאמור הוא מנהלם בשיטה חד-צדדית, יחולו לגביו הוראות אלה:

(א) לא יותר לו ניכוי הוצאות ריבית;

(ב) במכירת נכסים בלתי מוגנים יראו את הסכום האינפלציוני שהצטבר מן היום הקובע כריווח הון ריאלי;

(ג) בחישוב ריווח ההון או השבח במכירת נכסי הון מוגנים לא תובא בחשבון, לענין קביעת הסכום האינפלציוני, עליית המדד בתקופה שמתחילת שנת המס שבה החל לנהל את פנקסיו בשיטה חד-צדדית, או מיום רכישתם, לפי המאוחר.

17. נישום לענין חוק זה החייב לנהל פנקסים בשנת מס פלונית ולא ניהל פנקסים כלל, או שניהל פנקסים אך לא ביסס את הדו"ח שלו עליהם, יחולו עליו הוראות אלה:
(1) יתרת סכום מוסף משנים קודמות, כשהיא מתואמת, יראוה כהכנסה מעסק;

אי ניהול פנקסים
או אי ביסוס
הדו"ח עליהם

(2) יתרת ניכוי לשמירת ההון משנים קודמות — תימחך ;

(3) במכירת נכס הון, לא תובא בחשבון, לענין קביעת הסכום האינפלציוני, עליית המדד בתקופה המתחילה ביום תחילת שנת המס שלפני שנת המס שבה לא ניהל פנקסים או לא ביסס עליהם את הדו"ח, כאמור, והמסתיימת ביום המכירה.

פרק ה': דין הכנסות מסויימות

מכירה קצרת
מועד של
נכס הון

18. נישום לענין חוק זה, שמכר נכס הון בשנת מס שבה נרכש, והמכירה אינה פטורה ממס, יראו את ריווח ההון או השבח כריווח הון ריאלי או כשבח ריאלי, לפי הענין.

זקיפת ריבית
רעיונית כהכנסה

19. (א) מוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9(2) לפקודה שנתן הלוואה, שלא לשם מטרתו הציבורית, לנישום זכאי, בריבית בשיעור נמוך מ-100%, או משיעור אחר שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, יהיה חייב במס בשיעור של 61% על ההפרש שבין סכום הריבית המשתלם על הלוואה בתקופת הלוואה, בשנת המס, לבין סכום הריבית המתחייב על פי השיעור של 100% לשנה או השיעור האחר שנקבע כאמור באותה תקופה, וישלם את המס תוך 30 ימים מתום שנת המס, ואולם רשאי הנציב לפטור מהמס כאמור מוסדות סעד בשל הלוואות שנתנו ושהן בבחינת גמילות חסדים.

(ב) (1) נישום לענין חוק זה שנתן הלוואה שאינה צמודה במלואה למדד או לשער החליפין, ושנרשמה בספרי העסק, יראו את ההפרש שבין סכום הריבית שנכלל בהכנסתו בשל אותה הלוואה בשנת מס פלונית, לבין סכום הריבית שהיה מתחייב, על פי שיעור ריבית שנתית של 100%, או שיעור אחר שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, לתקופת הלוואה, בשנת המס, כהכנסתו לפי סעיף 2(4) לפקודה ;

(2) הוראת פסקה (1) לא תחול על הלוואות אלה :

(א) יתרת חשבון עובר ושב או פקדון לזמן קצוב במוסד כספי ;

(ב) הלוואה שסעיף 3(ט) לפקודה חל עליה ;

(ג) הלוואה מוכוונת ;

(ד) אשראי מכוון ;

(ה) הלוואה שהיא בגדר נכס מוגן ;

(3) לענין סעיף קטן זה —

"הלוואה" — לרבות חוב המגיע לנישום אך למעט כל אחד מאלה :
חוב, בשל מס כלשהו, ששלטונות המס חייבים לנישום, חובות של לקוחות וספקים בשל סחורות ושירותים, תשלומים לרכישת נכסי הון בלתי מוגנים, ותשלומים על חשבון רכישת נכסים מוגנים שהובאו בחשבון לענין גריעה מההון העצמי ;

"הלוואה מוכוונת" — הלוואה לאדם מסויים או לסוג מסויים של בני-אדם או למטרה מסויימת שניתנה במישרין או בעקיפין כנגד פקדון שהפקידה המדינה או הסוכנות היהודית לארץ ישראל ובהתאם להוראות המפקידה ;

"אשראי מוכוון" — אשראי לפי סעיף 8 להוראות בנק ישראל (נכסים
נזילים), התשל"א—1971, או אשראי לגביו קבע בנק ישראל את
שיעור הריבית ללקוח לפי סעיף 43 לחוק בנק ישראל, התשי"ד—
1954.¹⁶

דינו של סכום
שינוי בערכם של
ניירות ערך
נסחרים בלתי
מוגנים

20. (א) גישום לענין חוק זה שיש לו בשנת מס פלונית ניירות ערך נסחרים בלתי
מוגנים הכלולים בספריו (להלן בסעיף זה — ניירות ערך) יראו, באותה שנה, את השינוי
בערכם של ניירות הערך, כמפורט בסעיף קטן (ב), כחלק מהכנסתו החייבת מעסק או
כהפסד מעסק, לפי הענין, ובלבד שחברה שאילולא היתה לה הכנסה כאמור היתה בגדר
חברה תעשייתית כמשמעותה בחוק עידוד התעשייה, תמשיך להיות בגדר חברה תעשייתית
גם כשיש לה הכנסה כאמור.

(ב) שינוי בערכם של ניירות ערך לענין סעיף קטן (א) הוא ההפרש בין סכום
הערך הכולל של ניירות הערך לפי מחירי הבורסה בסוף שנת המס בתוספת סכום תמורת
המכירות, לרבות סכום הפדיון של ניירות הערך במהלך שנת המס, לבין עלות הקניה של
ניירות ערך כאמור במהלך שנת המס בתוספת סכום הערך הכולל של ניירות הערך לפי
מחירי הבורסה בסוף שנת המס הקודמת; ואולם בשנת המס 1982, לגבי מי שיש לו תקופת
שומה מיוחדת, יבוא לענין זה במקום סוף שנת המס הקודמת — 1 באפריל 1982; ובלבד
שאם היתה התמורה במכירת ניירות ערך במהלך השנה נמוכה מ-90% ממחיר הבורסה
יראו את מחיר הבורסה כתמורה; סכום השינוי בערכם של ניירות הערך יכול שיהיה חיובי
ויכול שיהיה שלילי; לענין זה —

"סכום הערך הכולל" — לרבות מניות הטבה וזכויות המגיעות למחזיק ניירות
הערך וטרם הוקצו, לרבות זכויות שהוקצו אך הן עצמן אינן נסחרות בבורסה,
והכל לפי מחירי הבורסה של המניות שהזכויות או מניות ההטבה מתייחסות
אליהן, בניכוי הסכום שיש לשלם בשל מימוש הזכות;

"מחיר הבורסה" — המחיר שנקבע בתום המסחר במועד לחישוב השינוי
בערכם של ניירות הערך או בתום המסחר ביום האחרון לפני המועד האמור
שבו בוצעו עסקאות באותם ניירות ערך בבורסה, ובלבד שאם סבור פקיד
השומה שהמחיר האמור הושפע שלא בתום לב מעסקאות בין אנשים שיש
ביניהם יחסים מיוחדים, רשאי הוא להתעלם מהשינוי במחיר הנובע מעסקאות
אלה ולקבוע את המחיר.

(ג) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו לגבי מניות שהן אחת משתי אלה:

(1) מניות שליטה בחברה, שהגישום או החברה הנשלטת ביקשו בכתב
מפקיד השומה תוך 60 ימים מתחילת שנת המס, ולגבי שנת המס 1982 —
תוך 60 ימים מיום פרסום חוק זה, שיראו אותן כנכס מוגן לענין חוק זה;

לענין זה —

"מניות שליטה בחברה" — מניות נסחרות בבורסה, לרבות ניירות ערך
שהונפקו בשלהן, המוחזקות בידי הנישום או חברות נשלטות שלו
והמקנות לנישום ביחד עם החברות הנשלטות שלו 10% לפחות מזכויות
ההצבעה בחברה, או — אם היו מוחזקות בידיהם במשך השנתיים
שקדמו ליום הקובע — 5% מזכויות ההצבעה בחברה;

16 ס"ח התשי"ד, עמ' 192.

"חברה נשלטת" של נישום — חברה שהנישום מחזיק ב-50% לפחות
מזכויות ההצבעה בה ;

(2) מניות שנרשמו בבורסה והמס החל על רישומן על פי סעיף 101 לפקודה
טרם שולם ביום 1 באפריל 1982.

(ד) מניות שבשנת מס פלוניית חל עליהן סעיף קטן (ג), וכן מניות הטבה שנתקבלו
בשל מניות כאמור, יהיו נכס מוגן במשך כל אותה שנת מס, ומניות שליטה שנמכרו בתוך
שנת המס, לרבות מניות הטבה שנתקבלו בשלהן, לא יובאו בחשבון לענין קביעת התוספת
להון העצמי.

(ה) נישום שיש לו תקופת שומה מיוחדת, וההכנסה ממכירת ניירות הערך אינה
הכנסה בידו לפי סעיף (1)2 לפקודה, יחולו לגבי הוראות סעיף קטן (א) בשנת המס 1982,
בשינויים אלה :

(1) בתקופה שמתחילת תקופת השומה המיוחדת ועד יום 31 במרס 1982
יהיו ניירות הערך הנסחרים נכס מוגן לפי הסכום הרשום במאזן לתחילת שנת
המס 1982 כפול במספר החדשים שבתקופה האמורה ומחולק ב-12 ; קניות
ומכירות בתקופה האמורה ייחשבו כגריעה מההון העצמי או כתוספת להון
העצמי, לפי הענין ;

(2) החל מיום 1 באפריל 1982 יראו את ניירות הערך האמורים כנכס בלתי
מוגן בסכום השווה למחיר הבורסה שלהם ביום 31 במרס 1982, וסכום ההפרש
שבין ערכם בספרי העסק ביום 31 במרס 1982 לבין ערכם לפי מחירי הבורסה
באותו יום ייחשב כתוספת להון העצמי.

21. (א) נישום זכאי שהיו לו הוצאות ריבית על הון ששימש לרכישת נכס מוגן בר-
פחת המיועד לשמש בייצור ההכנסה, יהיה רשאי לנכות מהכנסתו, על אף האמור בסעיף
17(1) לפקודה, גם את הוצאות הריבית המתייחסות לתקופה שלפני תחילת השימוש בנכס
בייצור ההכנסה.

(ב) נישום זכאי שכלל בהון העצמי שלו שטרי הון, או איגרות חוב הנושאים
ריבית כאמור בתוספת הראשונה, לא יהא זכאי לנכות מהכנסתו את הריבית עליהם.

(ג) הפטור לגבי ריבית על פקדון במטבע ישראלי על פי תקנות מס הכנסה (פטור
ממס על פקדון במטבע ישראלי בתאגיד בנקאי), התשמ"ב-1982, לא יחול על נישום
זכאי שרשם את הפקדון בספרי העסק שלו.

22. הוראות חוק זה, פרט לסעיף 20, לא יחולו לגבי הכנסתו מעסקו ביהלומים של
יהלומן המנהל במטבע חוץ את פנקסיו לגבי הכנסותיו מעסקו האמור, על פי סעיף 130א
לפקודה.

23. (א) חברה תעשייתית בהשקעת חוץ כמשמעותה בסעיף 53 לחוק לעידוד השקעות,
שבחרה בקבלת הטבות על פי החוק האמור, תהא זכאית, לפי בחירתה, להמשיך ולקבל את
ההטבות לפי החוק האמור או לבקש שהוראות חוק זה יחולו לגביה ; ביקשה כאמור,
והיתה לה ביום הקובע יתרת הפרשה שלילית לייצוב ההון על פי סעיף 53(ב) לחוק
לעידוד השקעות, יראו את היתרה כסכום מוסף שנוצר ביום הקובע.

17 ק"ת התשמ"ב, עמ' 1474.

הוראות לענין
ניכוי ריבית
במקרים מיוחדים

סייג להחלת
החוק לגבי עסק
ביהלומים

זכותה של חברה
תעשייתית
בהשקעת חוץ
לבחור בהחלת
חוק זה

(ב) הבחירה כאמור בסעיף קטן (א) תיעשה בעת הגשת הדו"ח השנתי לשנת המס 1982 או לשנה הראשונה לזכאותה להטבות על פי חוק לעידוד השקעות.

(ג) בחירה לפי סעיף קטן (א) לא ניתן יהיה לשנותה בתקופת תחולתו של חוק זה.

24. (א) נישום זכאי שהוא יחיד שבבעלותו יותר מעסק אחד יפעיל את מכלול שיטת שימור ההון לגבי כל עסקיו כאילו היו עסק אחד, והוא הדין לגבי עסקיהם של איש ואשה כשהכנסת האשה מחוייבת על שם האיש, ובלבד שאם ניהל פנקסים בשיטה הכפולה רק לגבי חלק מעסקיו, יחולו הוראות פרק ב' רק על אותו חלק מהכנסתו החייבת שלגביו ניהל פנקסים בשיטה הכפולה.

הדין לגבי
מספר עסקים,
שותפויות וכו'

(ב) שותפות וכן עסקה משותפת (להלן — שותפות) שמתנהלים לגביה פנקסי חשבונות נפרדים תהיה זכאית למכלול שיטת שימור ההון, או יחולו עליה הוראות פרק ד', לפי הענין, כמפורט להלן:

- (1) הניכוי בשל פחת לפי סעיף 4 ינוכה מהכנסת השותפות;
- (2) ההכנסה או ההפסד של השותפות, לרבות רווחים ממכירת נכסי הון, ייוחסו לשותפים בהתאם להוראות סעיף 63 לפקודה;
- (3) הניכוי לשמירת ההון או הסכום המוסף, לפי הענין, המגיעים לשותפות — ייוספו לשותפים לפי חלקו של כל שותף בשותפות;
- (4) ההכנסה או ההפסד של השותפות יובאו בחשבון לענין קביעת הכנסתו המתואמת של השותף לפי סעיף 3(א);
- (5) השקעת השותף בשותפות יראוה ככנס מוגן בעסקו של השותף.

(ג) בחברה קולטת או בחברה חדשה כמשמעותן בסעיף 28 לחוק עידוד התעשייה, יראו את יתרות סכומי הניכוי לשמירת ההון או הסכום המוסף של החברות המעבירות, בעת המיזוג, כאילו נוצרו בחברה הקולטת או החדשה בשנה שבה נעשה המיזוג, ואם היו לחלק מהחברות המתמוזגות יתרות ניכוי ולחלקן היו יתרות סכום מוסף, הן יקוּווּ אלה כנגד אלה.

(ד) לגבי מפעל קבע בארץ של נישום זכאי שהוא חבר-בני-אדם, תושב חוץ, יופעל מכלול שיטת שימור ההון על יסוד הפנקסים של המפעל בישראל, ובלבד שאם פנקסי אותו מפעל קבע אינם הבסיס היחיד לדיווח על הכנסתו של תושב החוץ בישראל, לא יופעל לגביו מכלול שיטת שימור ההון.

(ה) לגבי מפעל קבע בחוץ לארץ של נישום זכאי שהוא תושב ישראל, ופנקסי המפעל המנוהלים במטבע חוץ לא נכללו בדו"חות הכספיים שלו לענין חישוב ההכנסה החייבת כשהם מבוטאים במטבע ישראלי, יופעל מכלול שיטת שימור ההון רק לגבי ההכנסות שמקורן בארץ, והשקעתו של הנישום במפעלו האמור, לפי הסכום הכולל של היתרות הגבוהות ביותר בכל אחד מחדשי שנת המס, מחולק ב-12, יראוה, לענין הפעלת השיטה לגבי הכנסותיו בארץ, ככנס מוגן, זולת אם הנישום התחייב במס על הפרשי השער בשל השקעתו כאמור.

(ו) נישום לענין חברה משפחתית לא יכלול בהכנסתו המתואמת כאמור בסעיף 3(א) את הכנסת החברה המשפחתית.

25. היו לחבר-בני-אדם שהוחל בפירוקו, עם תום הפירוק, יתרות ניכוי לשמירת ההון יחולקו היתרות בין החברים או השותפים לפי חלקם בזכות לקבלת נכסי חבר-בני-האדם בעת פירוקו; ולענין חישוב ריווח ההון שחבר בחבר-בני-האדם חייב בו — יתרת ניכוי תופחת מהתמורה שקיבל ויתרת סכום מוסף תיחשב כהכנסת החברה מעסק בשנת תום הפירוק.

26. גישום לענין חוק זה שהוא אחד מהמפורטים להלן, זכאי, לפי בחירתו, לחשב את התיאומים המותרים לפי חוק זה, פרט לתיאומים לענין חישוב המס במכירת נכס הון, לפי שער החליפין, אם הודיע על כך לפקיד השומה עם הגשת דו"ח התיאום האינפלציוני לשנת המס 1982; בחר כאמור, לא יוכל לחזור בו מבחירתו; ואלה הגישומים:

- (1) תושב חוץ;
- (2) חברה בהשקעת חוץ כמשמעותה בסעיף 53 לחוק לעידוד השקעות;
- (3) חברה ש-90% לפחות מהכנסותיה הם מהפעלת כלי שיט או כלי טיס בהובלה בינלאומית.

פרק ו': הוראות כלליות

27. (א) בתקופת תחולתו של חוק זה לא יותרו לנישום לענין חוק זה תוספת פחת, ניכוי התחלתי או ניכוי נוסף על פי כל דין, למעט הניכויים על פי סעיף 11 לפקודה ועל פי חוק לעידוד השכרת דירות, ולמעט פחת מואץ על פי סעיף 42 לחוק לעידוד השקעות.

(ב) על אף האמור בתקנות מס הכנסה (פחת), 1941¹⁸ —

(1) יהיו לנכסים שלהלן, בתקופת תחולתו של חוק זה, שיעורי הפחת כמפורט לצידם:

הפריט	
א.	מבני תעשייה ובתי מלון
6%	
ב.	מבנה אחר
4%	
ג.	ציוד לקבלני בנין
20%	
ד.	כלי רכב
20%	
ה.	ציוד חקלאי וחממה
20%	
ו.	כלי שיט שלא חל עליו חוק עידוד התעשייה
6%	

(2) מבנה הכלול בפריט ב שבפסקה (1) והוא בשטח שנקבעה לגביו הנחה ממס לפי סעיף 11 לפקודה וההנחה אינה חלה לגביו — יותר לו כפל הפחת שהוא זכאי לו לפי הפריט האמור.

28. יחיד שאינו גישום לענין חוק זה או שהוא גישום לענין חוק זה לגבי נכסיו שאינם כלולים בפנקסי העסק שלו, שתבע ניכוי הוצאות ריבית בשל הלוואה ששימשה לרכישת נכסים המשמשים בייצור הכנסה על פי סעיף 2(6) או 7(7) לפקודה, יותר-לו, על אף האמור בסעיף 17(1) לפקודה, ניכוי של 20% בלבד מהריבית שהיתה מותרת בניכוי אילולא סעיף זה, ולא יהיה חייב להגיש דו"ח תיאום אינפלציוני כאמור בסעיף 29 לגבי אותם נכסים אך יהא זכאי לניכוי בשל הפחת שעל פי סעיף 4(2) לגבי כל נכסיו.

18 ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' 1261.

29. (א) נישום לענין חוק זה יגיש לפקיד השומה, יחד עם הדו"ח על פי סעיף 131 לפקודה, דו"ח התאמה מיוחד לענין חוק זה (להלן — דו"ח תיאום אינפלציוני) כשהוא מאושר בידי רואה חשבון אם הוא חייב להגיש דו"ח התאמה מאושר לענין הפקודה, ואם אינו חייב כאמור — כשהוא ערוך בידו או בידי מי שרשאי על פי הפקודה לייצג נישומים או בידי מי שקיבל אישור לכך בהתאם לכללים שקבע הנציב; ואולם —

(1) נישום לענין חוק זה שהוא יחיד הרשאי לנהל את פנקסיו בשיטה חד-צדדית ואינו תובע בשנת המס הוצאות ריבית והוצאות בשל סחה, לא יהיה חייב באותה שנת מס להגיש דו"ח תיאום אינפלציוני;

(2) הנציב רשאי לפטור מחובת הגשת דו"ח תיאום אינפלציוני ומחובת האישור, מחמת נסיבות מיוחדות או לפי סוגי נישומים.

(ב) דו"ח תיאום אינפלציוני ייערך בטופס שקבע הנציב ורשאי הנציב לקבוע טפסים שונים לסוגי נישומים שונים.

(ג) מי שחייב להגיש דו"ח תיאום אינפלציוני ולא הגישו — לא יותר לו ניכויין של הוצאות מימון שהוציא בשנת המס שבה לא הגיש את הדו"ח ובשתי שנות המס שלאחריה ולא יותר לו תיאום הפסדים על פי סעיף 8; הריווח שהפיק ממכירת נכסים בלתי מוגנים בשלוש שנות המס האמורות יראוהו כולו כריווח הון ריאלי, ולענין חישוב הריווח ממכירת נכסים מוגנים לא תובא בחשבון, לענין התיאום, עליית המדד בתקופה שמן היום הקובע.

30. הפקודה וחוק מס שבח יחולו, לפי הענין ובשינויים המחוייבים, בכל הנוגע לביצוע חוק זה כאילו היה חלק מהם.

תחולת הפקודה
וחוק מס שבח

31. (א) לגבי סוגי נישומים הרשאים לנהל את פנקסיהם לפי שיטה חד-צדדית רשאי הנציב לקבוע שיטה וכללים שניהול פנקסים לפיהם יחשב לענין חוק זה כניהול פנקסים בשיטה הכפולה.

הוראות בדבר
ניהול פנקסים

(ב) הוראה לפי סעיף 130(א) לפקודה, שמחמתה נישום יהיה או יתדל מהיות נישום זכאי, טעונה אישורה של ועדת הכספים של הכנסת.

32. (א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת רשאי הוא בתקנות —

ביצוע ותקנות

- (1) לשנות את התוספות;
- (2) לשנות את ההגדרות של תוספת להון העצמי וגריעה מההון העצמי;
- (3) לקבוע שלא תותר התאמתם של הפסדים הנובעים מגורמים מסויימים ולהתנות קביעתו בתנאים;
- (4) לשנות את שיעור תקרת הניכוי לשימור ההון מההכנסה המתואמת;
- (5) לקבוע שיעור פחת מיוחד לגבי סוגי נכסים, בין דרך כלל ובין כשהם בידי סוג נישומים שקבע, ולהתנות את תחולתו במילוי תנאים שקבע;
- (6) להוציא מתחולת פסקה (ב) להגדרת מוסד כספי סוגי נישומים או להוסיף לתחולתה.

(ב) שר האוצר יקבע בתקנות באישור ועדת הכספים של הכנסת —

- (1) לגבי קיבוץ — מה הם הון עצמי ותוספת להון עצמי או גריעה ממנו ומה הם נכסים מוגנים;

(2) לגבי מושב עובדים, מושב שיתופי או כפר שיתופי — מה הם נכסים מוגנים ;

(3) לגבי נישום שהוא בעל משק חקלאי המנהל את פנקסיו בשיטה החד-צדדית — כללים להגנה בפני שחיקה אינפלציונית של סכומים שמקורם בהוננו העצמי ושהשקיע במלאי עסקי של בעלי חיים במשק.

33. (א) הוראות חוק זה יחולו לענין שנות המס 1982, 1983 ו-1984, ואולם שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי להאריך את תחולתו.

(ב) בנוסף על האמור בסעיף קטן (א) רשאי שר האוצר, באישור כאמור, להאריך רק את תחולתו של סעיף 7, בין דרך כלל ובין לגבי ענפי משק שקבע.

34. עם תום תקופת תחולתו של חוק זה יחולו הוראות אלה :

(1) יתרת ניכוי לשמירת ההון תנוכה מההכנסה, בהתאם לאמור בסעיף 3(ד), במשך שלוש שנות מס המתחילות עם תום התחולה, בשלושה שיעורים : בשנה הראשונה — עד שליש ממנה, בשנה השנייה — עד שני שלישים ממנה, ובשנה השלישית — היתרה, ובלבד שלא ינוכה בשנת מס אחת שבכל אחת משתי שנות המס הראשונות סכום הפרשה העולה על 50%, ובמוסד כספי כמשמעותו בפסקה (א) להגדרת מוסד כספי — על 20%, מההכנסה החייבת לפני הניכוי על פי חוק זה ;

(2) יתרת סכום מוסף תקווז, בתקופה שלא תעלה על שתי שנות מס המתחילות עם תום התחולה, כנגד ההפסדים משנים קודמות, הוצאות המימון והסכומים האינפלציוניים, שיראו אותם כריווח הון ריאלי או שבח ריאלי ; נותרה יתרת סכום מוסף לאחר תום שתי שנות מס, היא תצורף להכנסה החייבת ;

(3) (א) סכומי התיאום על פי סעיף 14(א) של עלות מלאי עסקי שהוא נכס מוגן שחל עליו הסעיף האמור, שנצברו בתקופת תחולתו של חוק זה, כפי שהיו עם תום התחולה, והמלאי נמכר בתוך שבע שנים מתום התחולה, ייוספו לעלות המלאי לענין קביעת ההכנסה החייבת ;

(ב) בבנין שהוצאות בנייתו היו נכס בלתי מוגן בתקופת תחולתו של חוק זה ולאחר תום התחולה הפך לבנין להשכרה כמשמעותו בסעיף 53 לחוק לעידוד השקעות, ייוספו סכומי התיאום של הוצאות הבניה על פי סעיף 14(ג), שנצברו בתקופת תחולתו של חוק זה, כפי שהיו עם תום התחולה, להכנסתו החייבת בשנת המס שבה הפך לבנין כאמור ;

(4) (א) מוסד כספי שפדה לאחר תקופת תחולתו של חוק זה מילווה חובה שנקבעה לגבי ההכנסה מהם שיטה לפריסה ולחיוב במס, יפחית מסכום הריווח המתחייב במס בשנת הפדיון, על פי השיטה שנקבעה לגביו, סכום השווה לחלק מסכום הריווח האמור שנצבר בתקופת תחולתו של חוק זה ;

(ב) מבטח שפדה מילווה חובה שההכנסה עליהם חוייבה במס, לאחר תקופת תחולתו של חוק זה, יפחית מסכום הריווח המתחייב במס בשנת הפדיון, סכום השווה לסכום הריווח שנצבר בתקופת תחולתו של חוק זה ;

הוראות מעבר
לגבי תום
התחולה

(ג) מוסד כספי או מבטח שמכר מניות שבתקופת תחולתו של חוק זה היו נכס מוגן, יפחית מהריווח ממכירתן סכום השווה לעלות, כפול בשיעור עליית המדד מיום הרכישה או מן היום הקובע, לפי המאוחר, ועד תום תקופת תחולתו של חוק זה, ובלבד שהסכום שיופחת כאמור לא יעלה על סכום הריווח;

(5) במכירת נכס הון בלתי מוגן לא יחולו הוראות סעיף 90(א) לפקודה ויראו כיום הרכישה של הנכס הנמכר, בידי המוכר, את היום הראשון שלאחר תום תחולתו של חוק זה, ולגבי נכס שנרכש לפני היום הקובע יראו כסכום אינפלציוני נוסף את הסכום האינפלציוני כשהוא מתואם ליום הקובע כאמור בסעיף 8(א).

35. בתקופת תחולתו של חוק זה —

תחולת הוראות
חוקים בעת
תחולתו של
חוק זה

- (1) הוראות סעיפים 19 ו-90 לפקודה לא יחולו על נישום לענין חוק זה;
- (2) לענין סעיף 24(ג) לפקודה, בהעברת נכס הון בר־פחת מנישום זכאי, יופחת מהמחיר המקורי גם כל סכום שהופחת מריווח ההון הריאלי על פי סעיף 8 לחוק זה;
- (3) הוראות סעיף 48 לחוק מס שבח לא יחולו על נישום לענין חוק זה.

36. חוק זה יפורסם תוך 30 ימים מיום קבלתו בכנסת.

פרסום

תוספת ראשונה

(סעיף 1(13))

הון עצמי

1. בח ברה:

(1) סיכום הפריטים שלהלן כפי שהם רשומים במאזן החברה לתום שנת המס הקודמת, בניכוי הפסדים כאמור בפסקה (2):

(א) הון מניות נפרע, לרבות מניות הטבה שהוקצו מתוך היוון רווחים או מתוך קרנות הון כאמור בפסקת משנה (ב), ובאגודה שיתופית — לרבות השתתפות החברים בהון האגודה בכל צורה שהיא;

(ב) קרנות הון שמקורן ברווחים, בפרמיות על מניות או במענקים וקרנות הון שמקורן בשיערוך נכסים;

(ג) תקבולים על חשבון מניות שאינם צמודים ושאנם נושאים ריבית, אשר עד המועד החוקי להגשת הדו"ח הוקצה כנגדם הון מניות נפרע, ובאגודה שיתופית — תקבולים כאמור אשר עד תום שנת המס הפכום להון האגודה;

(ד) אופציות, שטרי הון ואיגרות חוב הניתנים להמרה למניות שאינם צמודים במלואם או בחלקם והריבית השנתית עליהם אינה עולה על 30%;

(ה) שטרי הון ואיגרות חוב שאינם ניתנים להמרה למניות ונתקיימו בהם כל אלה:

- (1) הם לתקופה העולה על 7 שנים ואינם נסחרים בבורסה ;
- (2) הם אינם ניתנים לפדיון מוקדם ותנאיהם אינם ניתנים לשינוי ;
- (3) הם אינם צמודים במלואם או בחלקם והריבית השנתית עליהם אינה עולה על 30% ;

(ו) הלוואה ללא ריבית שנתקבלה מבעל מניות של החברה שהוא יחיד או חברה קשורה ועמדה ללא תנועה במשך כל שנת המס ; "חברה קשורה" לענין זה — חברה שהיא או החברה שקיבלה את ההלוואה, מחזיקה לפחות 25% מזכויות ההצבעה בחברה האחרת במרבית ימות שנת המס, ובלבד ששתי החברות הגישו לפקיד השומה, לפני תחילת שנת המס או תוך 90 ימים מיום פרסומו של חוק זה, לפי המאוחר, בקשה שההלוואה תיחשב כהון עצמי לגבי החברה המקבלת וכנסס מוגן למי שנתן את ההלוואה ;

(ז) הלוואה מהמדינה, מהסוכנות היהודית לארץ ישראל, מקרן קיימת לישראל או מקרן היסוד — המגבית המאוחדת לישראל, שניתנה לתקופה של יותר מ-20 שנים בריבית שנתית ששיעורה נמוך מ-30% (להלן — הלוואת מדינה) ;

(ח) רווחים ועודפים, וכן מענקים שטרם הפכו להון ;

(ט) עתודה להשוואת מסים, ואם סכום מס גרשם מראש לחובה בניכוי אוחו סכום ; עתודה כאמור יכול שתהיה בסכום חיובי ויכול שתהיה בסכום שלילי ;

(י) עודף סכום העתודה לפיצויים על סכום היעודה לפיצויים, לרבות הרווחים שנצברו על היעודה ; העודף כאמור יכול שיהיה בסכום חיובי ויכול שיהיה בסכום שלילי ;

(יא) יתרת הפרשות בשל חובות עסקיים אבודים שלא הותרה בניכוי לענין קביעת ההכנסה החייבת, וכן יתרות הוצאות כאמור בסעיף 18(א) ו-1(ה) לפקודה ובשל הפרשי שערי לתושב חוץ כאמור בסעיף 17(1) לפקודה, שלא הותרו בניכוי לענין קביעת ההכנסה החייבת.

(2) הפסדים כפי שהם רשומים במאזן החברה לתום שנת המס הקודמת, ובאגודה שיתופית — גם סכומים שהוחזרו לחברים בשנת המס מתוך ההון, הקרנות והעודפים.

2. בקיבוץ :

כפי שיקבע שר האוצר בתקנות.

3. בשותפות :

סך כל יתרות החשבונות האישיים לזכות השותפים על פי מאזן השותפות לתום שנת המס הקודמת בניכוי ערך ממוצע שנתי של משיכות השותפים ; לענין זה, תשלומים על חשבון מס הכנסה של שותפים, לרבות ריבית וקנסות, כשהם גרשמו בספרי השותפות, יהיו בגדר משיכות השותפים.

יתרת החשבון לזכותו של בעל העסק וכן הלוואת מדינה על פי מאזן העסק לתום שנת המס הקודמת, בניכוי ערך ממוצע שנתי של משיכות אישיות ; לענין זה, כל תשלום על חשבון מס הכנסה, לרבות ריבית וקנסות, יהיה בגדר משיכה אישית.

5. לענין שותפות ויחיד :

לענין סעיפים 3 ו-4 —

"משיכות" — לרבות יתרות מזומנים בספר הקופה בסכום העולה על 10,000 שקלים במשך תקופה רצופה שאיננה קצרה מ-5 ימים, ויובאו בחשבון לענין זה היתרות הגבוהות ביותר שבכל אחד מחדשי השנה ;

"ערך ממוצע שנתי של משיכות" — סך כל היתרות בשנת המס, לחובת בעל העסק או השותפים, הגבוהות ביותר בכל אחד מחדשי השנה, מחולק ב-12, למעט יתרות שהיו בתחילת שנת המס והובאו בחשבון לקביעת ההון העצמי ולמעט השינויים שחלו ביתרות בתוך שנת המס, והובאו בחשבון לענין הגדלת ההון העצמי או הקטנתו.

פייגים לקביעת ההון העצמי

1. בתחילת כל שנת מס יופחתו מההון העצמי הסכומים המפורטים להלן שנכללו בו :

(1) כל סכום שמקורו בהשתתפותו של אדם אחר במימון מחקר כאמור בסעיף 20 לפקודה, למעט מענק שנתנה המדינה, כל עוד לא גרשם כהוצאה והופחת מההון ;

(2) כל סכום או עודף אינפלציוני שנצבר לפני היום הקובע אך לא לפני שנת המס 1977, בניכוי המס ששולם בשלו, שנתקבל ממכירת נכס הון שהמוכר שכר אותו מחדש ;

2. בתחילת כל שנת מס ייוספו להון העצמי או ייגרעו ממנו, לפי הענין, סכומים כמפורט להלן, הכל כפי שנרשם בפנקסי העסק והדו"חות של הנישום על פי סעיף 131 לפקודה :

(1) ייווסף הסכום שבו עולה ערכם של ניירות ערך שחזרים בלתי מוגנים לפי מחירי הבורסה בתום שנת המס הקודמת, אך לא לפני 1 באפריל 1982, על הערך שלהם כפי שהוא רשום במאזן העסק באותו מועד ; תוצאה שלילית תיגרע מההון העצמי ;

(2) ייגרע הסכום שבו עולה ערכם של נכסים בלתי מוגנים בני פחת כפי שהוא רשום במאזן העסק לתום שנת המס הקודמת על יתרת המחיר המקורי שלהם שטרם הופחתה, באותו מועד, לענין קביעת הכנסתו החייבת ; תוצאה שלילית תיווסף להון העצמי ;

(3) ייגרע סכום ההכנסות החייבות במס, למעט הכנסה מנכס מוגן שטרם מומשה, שנכלל בפנקסי העסק ולא נכלל בדו"ח על ההכנסה החייבת עד תום שנת המס הקודמת כתוצאה משיטת הדיווח או מכל סיבה אחרת, ובלבד שהוראה זו לא תחול על הכנסה כאמור שנקבע לגביה בפרק ג' לחוק זה כי תופחת מההון העצמי ;

(4) לענין קביעת ההון העצמי החל משנת המס 1983, יחולו הוראות שלהלן בקשר לפעולות שנעשו לאחר היום הקובע :

(א) ייגרע סכום ההוצאות — למעט הוצאות פחת — שלא נרשם בפנקסי העסק עד תום שנת המס הקודמת והותר בניכוי לענין קביעת ההכנסה החייבת; הוראה זו לא תחול על הניכויים על פי חוק זה ועל הוצאות לרכישת ביטוחי חיים בידי מבטח שחלה עליהן הוראת סעיף 12(א);

(ב) ייוסף סכום שנרשם בפנקסים כהוצאה, אך לא הוצא בפועל ולא הותר בניכוי לענין קביעת ההכנסה החייבת עד תום שנת המס הקודמת, למעט הוצאות פחת ולמעט ניכוי או הפחתה של סכום המתייחס לנכס מוגן, ולמעט הוצאות שהוראות סעיף 11(י) ו-11(יא) להגדרת הון עצמי מתייחסות אליהן;

(ג) ייוסף סכום ההכנסות שחוייבו במס ולא נרשמו בפנקסי העסק עד תום שנת המס הקודמת.

3. מי שהתחיל את עסקו בתוך שנת המס יראו את ההון העצמי שלו לתום שנת המס הקודמת כאילו הוא אפס ויחולו לגביו ההוראות המתייחסות לתוספת להון העצמי ולגריעה מההון העצמי.

תוספת שניה

(סעיף 1(14))

נכסים מוגנים

סיכום הפריטים שלהלן כפי שהם רשומים במאזן העסק לתום שנת המס הקודמת:

(1) מילוות חובה שאינם נסחרים, פקדונות על פי תכניות חסכון שהם מילוות מועדפים, פקדונות במטבע חוץ שהפרשי השער עליהם פטורים ממס וכן ניירות ערך נסחרים בבורסה שהוראות סעיף 20(ג) ו-1(ד) לחוק זה חלות עליהם;

(2) ניירות ערך שאינם נסחרים בבורסה והשקעה באגודה שיתופית ובשותפות, למעט איגרות חוב שאינן נסחרות בבורסה כשהן בידי מוסד כספי או מבטח;

(3) כלי שיט, כלי טיס — למעט מטוס ריסוס — וכלי רכב להובלת נוסעים או משאות, למעט כלי רכב אצל נישום זכאי העוסק בהשכרת כלי רכב שהוראות סעיף 13(1) לחוק זה חלות עליהם;

(4) מקרקעין וזכות חכירה במקרקעין לתקופה העולה על 10 שנים, למעט —

(א) השקעה בנטיעות, בחממות, בבארות, במאגרי מים, בצינורות תת-קרקעיים ובסככות — בחקלאות;

(ב) הוצאות בנייה בבנינים שהם מלאי עסקי אם נתקיימו שני אלה:

(1) הבנינים לא הפכו בתחילת שנת המס לנכס מוגן כאמור בסעיף 14(א)(3) לחוק זה;

(2) הבנינים אינם בנינים שחל עליהם חוק לעידוד השכרת דירות;

לענין זכות חכירה במקרקעין, יראו כתקופת החכירה את התקופה המקסימלית שאליה יכולה החכירה להגיע לפי כל זכות שיש לחוכר מכוח הסכם או מכוח זכות ברירה;

- (5) מוניטין, דמי מפתח, דמי פינוי והוצאות דחיות שאינן מותרות בניכוי;
- (6) הוצאות למחקר כאמור בסעיף 20 לפקודה שנתקיימה לגביהן אחת משתי אלה:
- (1) ניכויין לא הותר על פי סעיף 20א(א) (3) לפקודה;
- (2) ניכויין הותר לפני היום הקובע;
- (7) כל נכס אחר שהריוח ממכירתו או מממושן פטור ממס על פי כל דין, בין משום שהפטור מתייחס לסוג הנכס ובין משום שהוא מתייחס לבעל הנכס;
- (8) סכומים שהוצאו על חשבון רכישתם של נכסים מוגנים;
- (9) הלוואה שניתנה לחברה מאת בעלי מניותיה או מאת חברה קשורה והיא הון עצמי בידי החברה המקבלת.

יורם ארידור
שר האוצר

מנחם בגין
ראש הממשלה

יצחק נבון
נשיא המדינה

חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 9), התשמ"ב—1982 *

1. אחרי סעיף 4 לחוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט—1969¹, יבוא:

ב.4. על אף האמור בסעיפים 2 ו-4 א—

(1) לגבי נכסים שהם נכסים בלתי מוגנים כמשמעותם בחוק מס הכנסה (מיסוי בתנאי אינפלציה), התשמ"ב—1982² (להלן — חוק המיסוי בתנאי אינפלציה), בכל מקום ששעור הפחת עולה על 25% יבוא במקומו בתקופת תחולת חוק המיסוי בתנאי אינפלציה שיעור של 25%;

(2) לגבי נכסים שהם נכסים מוגנים כמשמעותם בחוק המיסוי בתנאי אינפלציה, בכל מקום שנקבע לגביהם שיעור שהוא מעל 20% יבוא במקומו בתקופת תחולת חוק המיסוי בתנאי אינפלציה שיעור של 20%, ובלבד שלגבי כלי שיט שנרכשו משנת המס 1982 ואילך, לא יפחת השיעור מ-20%.

2. חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו בכנסת.

יורם ארידור
שר האוצר

מנחם בגין
ראש הממשלה

יצחק נבון
נשיא המדינה

הוספת
סעיף 4 ב

"שיעורי הפחת
בתקופת תחולתו
של חוק מיסוי
בתנאי אינפלציה

פירסום

* נתקבל בכנסת ביום כ"ג באב התשמ"ב (12 באוגוסט 1982); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 1548, התשמ"א, עמ' 441.

1 סי"ח התשכ"ט, עמ' 232; התשמ"א, עמ' 290.

2 סי"ח התשמ"ב, עמ' 234.